

Шірінян Л.В., Арич М.І. **Дослідження ступеня монополізації страхового ринку України** / Л.В. Шірінян, М.І. Арич // Програма і матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів», 21-22 листопада 2018 р. - К.: НУХТ, 2018 р. – С. 152-154.

Секція 4. Актуальні проблеми теорії та практики страхування.

ДОСЛІДЖЕННЯ СТУПЕНЯ МОНОПОЛІЗАЦІЇ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Шірінян Л. В., Арич М. І.

Національний університет харчових технологій

Моніторинг стану страхового ринку України з позицій фактичної забезпечуваності конкуренції постачальників послуг є актуальними завданнями не лише для практиків і теоретиків фінансової науки, а й для уповноважених органів.

У рамках нашого дослідження пропонується здійснювати аналіз ступеня монополізації ринку страхування відповідно до методики наукової групи професора Л. В. Шірінян щодо комплексної оцінки конкурентоспроможності страхового ринку [1].

Основними інформаційними джерелами аналізу слугували звітні дані страхових компаній України, офіційні звіти Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, а також інформація Державної служби статистики України [2-3].

Оцінка ступеня монополізації страхового ринку включає в себе розрахунок показників, серед яких основним є коефіцієнт концентрації послуг для визначення частки однієї чи декількох страхових компаній на ринку залежно від одержаної суми валових премій, доходу та активів [4]. Аналіз показників концентрації

виконано як для всього страхового ринку України, так і в розрізі «life» та «non-life» секторів.

Проведений аналіз виявляє, що в середньому половина отриманих валових премій та доходу припадає на 20 найбільших страховиків (таблиця 1).

Більші значення показників концентрації страхового ринку «non-life» страхування, що розраховані на основі валових премій за 2012-2016 роки говорять, що даний сектор перебуває в зоні ризику підвищення рівня монополізації, а отже і зниження ступеню конкуренції між суб'єктами ринку. Крім цього, по всіх показниках концентрації для відповідної кількості найбільших за сумою зібраних валових премій страхових компаній відбувається збільшення показника концентрації протягом досліджуваного періоду. Така ситуація, на нашу думку, може говорити про зменшення рівня конкуренції та підвищення ступеню монополізації ринку його найбільшими учасниками.

Таблиця 1

Показники концентрації послуг на страховому ринку України за 2012-2016 роки на базі валових премій страховиків *

Рік	Разом страховий ринок (разом «life» та «non-life»), %					
	<i>CR₁</i>	<i>CR₃</i>	<i>CR₄</i>	<i>CR₅</i>	<i>CR₁₀</i>	<i>CR₂₀</i>
2012	4,1	10,7	13,5	16,1	28,3	47,1
2013	6,9	12,4	15,2	17,4	28,2	46,6
2014	6,5	14,4	17,5	20,4	32,2	49,6
2015	6,6	13,6	16,9	19,9	33,7	55,9
2016	7,8	17,5	21,7	25,7	41,2	58,4
Страхування інше, ніж життя («non-life»), %						
2012	4,6	11,9	15,1	18,0	31,6	52,2
2013	7,6	13,6	16,6	19,1	30,9	50,5
2014	7,1	15,6	19,1	22,2	35,0	53,8
2015	7,1	14,7	18,2	21,4	36,3	60,3
2016	8,5	19,0	23,5	27,9	44,7	62,8
Страхування життя («life»), %						
2012	17,0	41,9	53,4	60,6	86,4	97,2
2013	22,8	52,2	64,6	70,7	91,9	99,0
2014	17,9	44,7	54,3	62,8	91,0	98,4
2015	19,1	42,9	52,8	60,9	88,0	99,0
2016	22,6	43,2	52,4	61,4	89,8	99,7

*Авторські розрахунки на основі офіційних даних [2-3].

Найбільш концентрованим сектором страхового ринку України, виходячи з розрахованих показників, є сектор страхування життя. Протягом досліджуваного періоду сума зібраних валових премій для найбільшого страховика за даним показником коливається в межах 17,0 – 22,8 %, а для перших двадцяти за відповідних рейтингом страхових компаній знаходиться в діапазоні 97,2 – 99,7 %.

Результати дослідження отримано в рамках держбюджетної теми НДР кафедри фінансів Національного університету харчових технологій «Комплексна оцінка та шляхи підвищення конкурентоспроможності страхового ринку України в контексті європейської інтеграції» (номер державної реєстрації 0117U001246, наказ МОНУ №198 від 10.02.2017, термін виконання 2017–2020 рр. *Керівник проекту – д.е.н, проф. Шірінян Л. В.*).

Література:

1. Шірінян, Л. В. Фінансове регулювання страхового ринку України: проблеми теорії та практики : монографія / Л. В Шірінян. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 458 с.
2. Державна служба статистики України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/> та <http://www.nfp.gov.ua/>.
4. Арич М.І., Шірінян Л.В. Дослідження конкурентоспроможності страхового ринку України: географічний аналіз / М.І. Арич, Л.В. Шірінян // Наукові праці НУХТ. – 2017. – Том 23, №5, Частина 2. – С. 17-25.